

МОРÀ

Сега, когато научните представи за света преобладават сред по-голямата част от цивилизованото човечество, в езика се срещат думи и изрази, които са далечен отглас от епохата на митологичното мислене. Българският език пази спомени за митологичните представи на древните славяни и индоевропейските народи.

В речника на Найден Геров думата **морà** е обяснена по следния начин: това, което усещаме понякога, като че ни наляга нещо насън. Българите вярват, че го прави някакво злотворно същество, таласъм и проч. В съвременните речници **морà** се обяснява по-прагматично като ‘*мъчителен сън, свързан с потискащи видения; кошмар*’.

Митът за злотворното същество вече е забравен, остава само думата. Иначе казано на езика на лингвистиката: кодът е забравен, остава текстът. Думите **кошмар**, **мора**, **кикимора** съдържат името на древно индоевропейско божество на смъртта и съня. Такива са първоначалните представи за римския бог **Марс**, славянската **Мара** или **Марена**. В народния календар **Света Марена** е име на един от *горещниците* — 17 юли, а също така фигурира в клетвите: *На Марена да идеш, та да се не върнеш! Да маренясаи!* Древното могъщо божество е развенчано до ранга на дух от низшата митология — таласъм. За отбелязване е обаче, че и в наше време името на този демон се свързва с [масовата] смърт — **мор**, и **моря** — *мъча, уморявам, убивам*. Други думи пък са загубили актуалната си връзка с него — **мрак**, **мараня**.

Доц. д-р Палмира Легурска

Секция за етнолингвистика

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН